

פרשת בהעלותך תשפ"א – למה אנחנו מתלוננים?

1. **אגרות קודש הצמח צדק שכד:** בתיאור מרכבת השכינה נאמר: 'ועל דמות הכסא דמות כמראה אדם עליו' ופירש המגיד: 'כפי המידה שהאדם מראה מלמטה, כך מראים לו מלמעלה' [המילה "כמראה" היא כמו "מראה" (mirror) ואותם פנים שמראה האדם כלפי מעלה, כך ניבט עליו בחזרה].
2. **במדבר יא:** ויהי העם כמתאננים רע באזני ה' וישמע ה' ויחר אפו ותבער בם אש ה' ותאכל בקצה המחנה - **רמב"ן:** למה יכסה הכתוב חטאם ולא יגידנו כאשר יעשה בכל המקומות? **ספורנו:** לא היתה אצלם שום סבה ראויה לזה שיתאוננו, אבל היו מתאוננים בדבריהם לנסות. והאספסוף אשר בקרבו התאוו תאוה וישבו ויבכו גם בני ישראל ויאמרו מי יאכלנו בשר: זכרנו את הדגה אשר נאכל במצרים חנם, את הקשאים ואת האבטחים ואת החציר ואת הבצלים ואת השומים: ועתה נפשנו יבשה אין כל בלתי אל המן עינינו - **רמב"ן:** המן היה לשובע והיו עושים בו מטעמים כאשר יספר, אבל המשילו בנפשותם תאוה רבה ... 'מי יאכלנו בשר' – לא היה לכל העם בשר לאכול בכל יום אע"פ שאכלו ממנו פעמים רבות והיה למקצתם מקנה ואכלו הגדולים כמנהג מקומות היוקר. **במדבר יא, יד:** לא אוכל אנכי לבדי לשאת את כל העם הזה כי כבד ממני: ואם ככה את עשה לי הרגני נא הרג - **משך חכמה:** משה שב אחר מתן תורה להיות **איש אלקים**, מלאך רוחני בכל אומץ כחו ותמימות אבריו, כמו שפירש מאישה, משום שהיה חסר כח המתאוה לגשם. לכן בא בסבתו המן, שהוא מזון שאין בו כח מתאוה ולזה אמר 'מאין לי בשר', **שבשר אינו יכול לבוא בזכותי.** אמר ה' כי יאציל רוחו על שבעים זקנים כי המה אך אדם, שאינם פרושים מנשותיהם ויש להם כחות המתאוים.
3. **במדבר יא, ד:** וישבו ויבכו גם בני ישראל ויאמרו מי יאכלנו בשר: זכרנו את הדגה אשר נאכל במצרים חנם - **רש"י:** מצרים נותנים להם דגים חנם?! והלא נאמר 'תבן לא ינתן לכם' ואם תבן לא נתנו חנם, קל וחומר דגים?! **אברבנאל השאלה השלישית:** אלו לא דיברו כהוגן כי התחילו בשאלת בשר ונעתק מיד לדגה ולדברים אחרים שאינם לא דגה ולא בשר?
4. **רא"ש אורחות חיים נה:** דרך הבריות להעלים הטובות ולגלות הרעות. **אגרות קודש הרבי יב/ער:** במענה על מכתבו בו כותב מצבו ואשר כל משך ימי חייו לא ראה טוב ... כנראה שאינו מרגיש הסתירה במכתבו עצמו: איש אשר בורא עולם הזמין לו בת גילו וברכס בילדים שיחיו לאורך ימים יאמר שלא ראה טוב מימיו?! הרי הוא כפוי טובה במידה מבהילה ... מאות ואלפי בני אדם מתפללים בכל יום להתברך בפרי בטן והיו נותנים כל אשר להם בשביל בן יחיד או בת יחידה ... והוא אשר קבל ברכה זו, וכנראה מבלי תפלה יתירה על הדבר, אינו מכיר בעושר ואושר שבזה?! ... ובאתי לעורר שאפשר זהו טעם חלישות הבריאות והעדר הרחבה בפרנסה, כיון שאינו מכיר בברכת ה' בעניין יותר עיקרי משלימות הבריאות והפרנסה, והוא הברכה בבנים ובנות הולכים בדרך ה'... וכשיתחיל לעבוד ה' יתברך מתוך שמחה ... בוודאי תתווסף ברכת השי"ת גם בנוגע לבריאות ופרנסה. **רש"י שמות טז, ח:** ומה ראה להוריד לחם בבקר ובשר בערב? לפי שהלחם שאלו כהוגן שאי אפשר לו לאדם בלא לחם, אבל בשר שאלו שלא כהוגן, שהרבה בהמות היו להם.
5. **מדרש ספרי:** 'זכרנו את הדגה אשר נאכל במצרים חנם' - חינוך מן המצוות. **מדרש אגדה:** דגה לשון תשמיש כמו [בברכת הנערים] 'וידגו לרוב בקרב הארץ' ... וראייה לדבר מהמשך הפסוקים כאן: 'וישמע משה את העם בוכה למשפחותיו' - על עסקי משפחות. **אבות ו, ב:** 'והלוחות מעשה אלוקים המה והמכתב מכתב אלוקים הוא חרות על הלוחות' [למה נאמר חרות ולא חרוט?]. אל תקרא חרות אלא חירות, שאין לך בן חורין אלא מי שעוסק בתלמוד תורה. **ויקרא נה:** כי לי בני ישראל עבדים, עבדי הם אשר הוצאתי אותם מארץ מצרים. **נדה סא:** בגד שעטנז ... עושה ממנו תכריכין למת ... דא"ר יוחנן: 'במתים חפשי' כיון שמת אדם נעשה חפשי מן המצות. **ליקוטי שיחות יז/75:** אמיתיות טבע הבריאה של יהודי הוא לפעול תורה ומצוות, כמאמר המשנה 'אני נבראתי לשמש את קוני', ובעוד שיהודי שאינו מקיים תומ"צ ר"ל הוא נראה כמו **חופשי** מעול וחיי קלים יותר, זה הפוך מהמהות האמיתית שלו ולכן אלו דווקא חיים של 'עבודת פרך'. כמו שאמרו על עבודת הפרך במצרים, שנתנו 'מלאכת אנשים לנשים ומלאכת נשים לאנשים', שאף שהיא קלה יותר, אבל כיון שלא מספקת את טבעם היא עבודת פרך. ודווקא כאשר חיינו הם 'תעבדון', הוא **בן חורין**.